

Expert-reflectie ten behoeve van Lessons Learned COVID-19

Naam: Ginny Mooy

Functie: Antropoloog covid preventie Sierra Leone

Organisatie: Diverse

Datum: 6 augustus 2020

Onderwerp expert-tafel: Publiekscommunicatie

Wat is het perspectief van waaruit u kijkt (bijvoorbeeld, wetenschap, praktijkdeskundige, en welke achtergrond)?

Wetenschappelijk/praktijkdeskundige: Ik was werkzaam bij de ebolabestrijding in Sierra Leone 2014-2016, zowel als onderzoeker als veldwerker. Momenteel ben ik betrokken bij *community based initiatives* in Sierra Leone om hen te ondersteunen in de preventie van verspreiding covid-19.

Wat zou u, met de kennis van nu, het kabinet ten aanzien van publiekscommunicatie adviseren om precies weer zo te doen dit najaar, om een opleving te voorkomen of, mocht hij komen, snel in te dammen?

- Regelmatige persconferenties dit bevestigt de crisissituatie en versterkt gevoel van urgentie.
- Toegeven dat onzekerheid bestaat. Dit maakt de burger duidelijk dat soms verandering van beleid nodig is. Hier mag nog meer nadruk op liggen.
- Social media betrokkenheid van Hugo de Jonge. Dit maakt de minister toegankelijk. De minister mag meer gebruik maken van social media kanalen die gericht zijn op de jongere generaties en hier sleutelfiguren uit hun belevingswereld bij betrekken.

Wat zou u, met de kennis van nu, adviseren om – op het gebied van publiekscommunicatie - dit najaar anders, of nieuw te doen – om een opleving te voorkomen of, mocht hij komen, snel in te dammen? En waarom?

- Wijs niet met de beschuldigende vinger, maar stimuleer gewenst gedrag. Vergroot de testbereidheid, verander de quarantainentaliteit (zet in op zowel intrinsieke als extrinsieke motivatie) en leg het belang van BCO duidelijk uit aan de bevolking.
- Toon sterk leiderschap. Het VVD ideaal 'eigen verantwoordelijkheid' geeft teveel ruimte voor interpretatie en risicovol gedrag. Niet de experts, maar verkozen politici staan aan het roer en kiezen voor een 'better safe than sorry' benadering, zoals dat ook van de burger wordt verwacht.
- Stel niet het gedrag van het virus, maar het gedrag van de mogelijke drager in de aanpak en communicatie centraal. Neem bezwaren weg. Gedragswetenschap zou een belangrijker en vast onderdeel moeten zijn van het OMT. Houd 24/7 een vinger aan de pols en peil continu de sentimenten in de samenleving.
- Afwegingen van het OMT moeten openbaar worden. Laat zien dat de overheid ook meekijkt en zich van verschillende kanten laat informeren over de wetenschappelijke stand van zaken. Maak burgers duidelijk wat die stand van zaken is in een wekelijks bijpraatje in de media, voor laaggeschoolden en mensen die snel op de hoogte willen zijn. Zoek daarnaast meerdere keren per week verbinding met de burger en bespreek moeilijke thema's: Hoe werkt een virus? Wat betekent COVID-19 voor jongeren/ouderen/zieken/baby's. Wat is een cluster en wat is superverspreiding? Wat is de stand van zaken rond mondkapen? Maar ook ingaan op

prangende vragen. Nodig mensen uit die C19 hebben gehad om ze een gezicht te geven. Creëer een volledig betrokken en opgeleide samenleving.

- Daag de vaste groep van experts uit door kritische wetenschappers aannames steeds te laten falsificeren. Maak dit openbaar en maak van Nederland geen eiland: Voorkom tunnelvisie en een te smalle kijk door bijvoorbeeld een breder scala aan buitenlandse onderzoeken te raadplegen. Communiceer naar de burger dat ook de ontwikkelingen in het buitenland nauwlettend gevolgd worden en diskwalificeer wetenschappelijke bevindingen uit buitenland niet zonder goede argumenten.
- Wetenschap is het hart van de aanpak. Dat is belangrijk, maar zorg ervoor dat corona niet te abstract en te wetenschappelijk benadert wordt. Er is weinig begrip van het virus, zeker onder de jongere generaties. Vergroot kennis zonder het ingewikkeld te maken, door verschillende kanalen te gebruiken om iedereen te bereiken. Investeer veel in het verhogen van het bewustzijn. 'Laagdrempelig' moet het sleutelwoord worden, zowel in aanpak als communicatie. Zodra naleving verslapt, intensiveert de campagne ter bevordering van medewerking. Wees niet te positief over naleving als er nog steeds verspreiding is. Dat maakt verspreiding ongrijpbaar en veroorzaakt speculatie en complottheorieën.
- Vermijd te grote stelligheid waar wetenschappelijke onzekerheid is. Dit maakt veranderen van beleid, wat toch soms noodzakelijk zal zijn, tijdrovend en wellicht onhaalbaar.
- Vermijd termen die in de wetenschap acceptabel zijn, maar op burgers ook een psychologisch effect hebben, zoals 'groepsimmunitet' en 'schijnveiligheid'.
- Vermijd het kweken van *selffulfilling prophecies*: bijv. verwijzingen naar de eigenwijze cultuur, de volksaard en waarom we bepaalde maatregelen niet, of niet lang zouden kunnen volhouden. Speel in op ons menselijk gedrag en stel onze primaire levensbehoefte aan veiligheid centraal.
- Er is een zwak gevoel van urgentie onder de bevolking. Een overheid die urgentie uitstraalt, stimuleert burgers die urgentie te voelen.
- Er heerst onder velen nog het idee dat immuniteit opbouwen gewenst is, ontkracht dit en laat in de strategie zien dat natuurlijke immuniteit geen rol (meer) speelt.
- Er is geen duidelijk doel, waar mensen aan mee kunnen werken. Stel duidelijke, haalbare doelen.
- Corona staat te ver van ons af. In de persconferenties ontbreekt empathie en wordt weinig stilgestaan bij ziekte en sterven. Besteed hier in iedere communicatie aandacht aan.
- De overheid is niet open en niet transparant. Cijfers en data zijn onvolledig, onbegrijpelijk en wijzigen vaak zonder toelichting. Datzelfde geldt voor de capaciteit van de uitvoerende instanties. Dit wekt bij velen de indruk voorgelogen te worden, geeft ruimte tot interpreteren en het zelf inschatten van risico's. Gedrag is dan moeilijk te sturen.
- Neem zorgen onder de bevolking serieus. In het bijzonder die van hoogrisicogroepen. Het huidige beleid sluit de hoogrisicogroepen uit. Velen zitten nog in zelfisolatie, een belangrijke reden waarom de ziekenhuisopnamen nog laag blijven. De vraag is hoe lang zij dit kunnen volhouden. De overheid is niet actief bij deze groepen betrokken. Bovendien heeft de overheid geen inzicht in hun gedrag. Hoe lang kunnen zij zich nog blijven isoleren? Niet alleen wat betreft hun sociale behoeften, maar ook mbt eisen die de maatschappij straks weer aan hen stelt. Heeft de overheid in beeld hoeveel grootouders op de kleinkinderen moeten passen? Is zij in gesprek met de kinderopvang om capaciteit uit te breiden? Welke alternatieven kan de overheid op korte termijn bieden? Bescherm de overheid werknemers in hoogrisicogroepen tegen ontslag als zij niet fysiek op hun werkplek aanwezig kunnen zijn? Hoe gaat de overheid om met de schoolplicht van kinderen in hoogrisicogroepen, of van kinderen met een of twee ouders in een hoogrisicogroep? Stel deze mensen in staat zichzelf tegen besmetting te beschermen maar stel hen ook een vooruitzicht en tref voorzieningen.
- Maak corona van ons allemaal, ook al zijn burgers geen virologen. Laat de boodschap zijn: we kunnen corona wel bestrijden. We kunnen begrijpen wat corona is. Laat het voor ons allen duidelijk zijn hoe en waarom we corona bestrijden, wat ons doel is en hoe wij ons steentje

moeten bijdragen. Richt een platform op om alle noodzakelijke boodschappen uit de samenleving te ontvangen. Waar knelt het? Hoe kunnen we het oplossen? Laat ons meedenken en hoor onze vertegenwoordigers actief uit. Alleen samen kunnen we corona bestrijden. Een boodschap die ook de overheid zich nog ter harte moet nemen.

- Ter afsluiting de woorden van Dr. Myke Ryan van de WHO: 'Move fast, no regrets, only way 2 beat the virus.'